

Experimenteren met roken, alcohol en drugs lijkt bij de adolescentie te horen. Het gebruik van deze genotmiddelen onder jongeren komt veel voor, ondanks dat het gebruik gezondheidsrisico's met zich meebrengt. In deze factsheet wordt nader ingegaan op het actuele genotmiddelengebruik door scholieren in de GGD regio Zuid-Holland West.

Het Trimbos-peilstationsonderzoek

In het najaar van 2003 heeft de GGD onderzoek gedaan naar het gebruik van genotmiddelen door scholieren vanaf 10 jaar.

De doelstellingen van dit onderzoek waren:

- inzicht krijgen in het voorkomen van genotmiddelengebruik door scholieren,
- inzicht krijgen in de samenhang van het gebruik met leeftijd, geslacht en schoolniveau,
- gebruik van scholieren in de regio vergelijken met het landelijke gebruik.

Voor de uitvoering van dit onderzoek is aangesloten bij het landelijke peilstationsonderzoek door het Trimbos-instituut¹. Aan het regionale onderzoek deden in totaal 651 leerlingen uit groep 7 en 8 van het basisonderwijs mee en 1148 leerlingen uit alle leerjaren van het voortgezet onderwijs (Vmbo-p², Vmbo-t³, Havo en Vwo) aan het onderzoek mee.

Roken

Hoewel het aantal volwassenen dat rookt de afgelopen jaren is gedaald, blijken jongeren nog steeds veelvuldig te experimenteren met roken. Van de basisschoolleerlingen heeft 12% wel eens gerookt en 1% heeft recent⁴ gerookt. In het voortgezet onderwijs is dit aantal opgelopen; hier heeft 44% van de leerlingen wel eens gerookt, 18% heeft recent gerookt, en 7% rookt dagelijks.

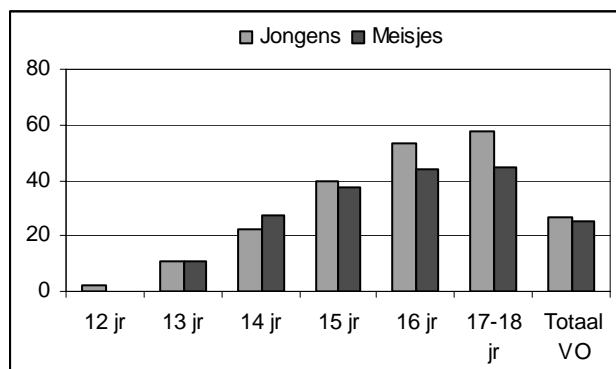
Leeftijd	De meeste rokers beginnen tussen de 12 en 14 jaar. Dagelijks roken komt vooral voor vanaf 14 jaar.
Sekse	Tot 14 jaar hebben meer jongens dan meisjes gerookt. Vanaf 16 jaar roken tweemaal zoveel meisjes dan jongens dagelijks.
School-niveau	Op het Vmbo-p wordt door meer leerlingen gerookt dan op de andere schoolniveaus, met name door de meisjes.

Alcoholgebruik

Onder jongeren is het drinken van alcohol heel gewoon. Van de basisschoolleerlingen heeft bijna de helft wel eens alcohol gedronken, en één op de vijf heeft recent alcohol gedronken.

Op 12 jarige leeftijd heeft 77% van de middelbare scholieren wel eens alcohol gedronken. Bij de 14 jarigen is dat gestegen tot 90%. Het recente alcoholgebruik onder middelbare scholieren is met ruim 60% aanzienlijk. Het aantal scholieren dat alcohol drinkt begint jong en stijgt met de leeftijd. Het aantal scholieren dat recent dronken is geweest stijgt eveneens met de leeftijd (zie grafiek).

Grafiek. Percentage leerlingen dat recent dronken is geweest.

Onder de jongste scholieren (tot 14 jaar) vindt het alcoholgebruik voornamelijk thuis of bij familie en vrienden plaats. Van de basisschoolleerlingen zegt 33% thuis alcohol te mogen drinken, en 20% doet dit ook daadwerkelijk.

Leeftijd	(Recent) alcoholgebruik stijgt het snelst tussen het 12e en 14e jaar.
Sekse	Er zijn even veel jongens als meisjes die drinken. Jongens drinken meer glazen per keer en waren recent vaker dronken.
School-niveau	Op Havo en Vwo zitten de meeste drinkers. Zij drinken vaker dan de drinkers van het Vmbo, maar drinken minder glazen per keer.

¹ Jeugd en riskant gedrag. Kerngegevens uit het peilstationsonderzoek 2003. Trimbos-insituut, Utrecht, 2000.

² Vmbo-p: praktijk- kaderberoepsgerichte leerweg

³ Vmbo-t: theoretische ne gemengde leerweg.

⁴ Onder recent gebruik wordt in dit onderzoek verstaan: het gebruik in de afgelopen 4 weken.

Drugsgebruik

Hasj/wiet

Het aantal leerlingen dat hasj/wiet gebruikt heeft stijgt met de leeftijd. Komt op de basisschool het gebruik van hasj/wiet nog nauwelijks voor, op het voortgezet onderwijs heeft 20% van de leerlingen wel eens geblowd en heeft 10% recent geblowd.

Leeftijd	Het aantal blowers stijgt het snelst tussen de 14 en 16 jaar.
Sekse	Jongens blowen vaker en meer joints per keer dan meisjes. Jongens kopen meestal zelf hasj/wiet, meisjes krijgen het meestal van vrienden.
School-niveau	Onder de jongens van het Havo en Vwo en de meisjes van het Vmbo-p bevinden zich de meeste blowers. De blowers van het Havo en Vwo blowen minder frequent en minder joints per keer.

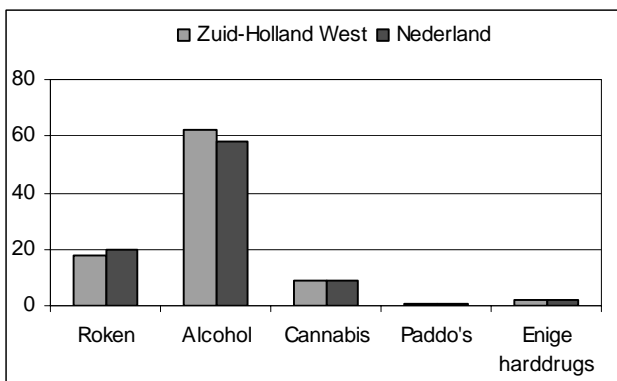
Paddo's en harddrugs

Het gebruik van hallucinogene paddestoelen (paddo's) en harddrugs (cocaïne, XTC, amfetaminen en heroïne) komt bij schoolgaande jongeren in zeer geringe mate voor.

Het ooit gebruik door middelbare scholieren van harddrugs en paddo's varieert van 1 tot 3%, het recente gebruik van deze drugs ligt rond de 1%. Van de leerlingen heeft tenminste 4% eenmaal één van de vier harddrugs gebruikt, en 2% heeft recent tenminste één van deze drugs gebruikt.

De regio vergeleken met Nederland

Grafiek. Vergelijking van recent gebruik in de regio en Nederland in %.

De resultaten laten zien dat er geen significante verschillen zijn tussen de regio en Nederland in het aantal scholieren dat wel eens en het aantal dat recent genotmiddelen heeft gebruikt.

Aanbevelingen

Bij middelengebruik lopen de psychische en lichamelijke gezondheid gevaar. Het overmatig gebruik van genotmiddelen onder jongeren is dan ook zorgelijk te noemen. Met het terugdringen van het aantal jongeren dat van experimenteren overgaat naar regelmatig en zelfs overmatig gebruik valt nog aanzienlijke gezondheidswinst te behalen. Structurele aandacht voor preventie blijft daarom noodzakelijk. Het ligt voor de hand om vanaf een jonge leeftijd aandacht te vragen voor een gezonde leefstijl. Het is nu eenmaal eenvoudiger om (gezond) gedrag aan te leren dan (ongezond) gedrag af te leren.

Aandachtspunten voor beleid

- Stimuleren van voorlichtingsactiviteiten op basis- en middelbare scholen om het middelengebruik te voorkomen of het moment van eerste kennismaking uit te stellen.
- Starten van preventieactiviteiten voor het moment waarop de meeste jongeren beginnen met experimenteren, omdat ze dan het meest voor de informatie openstaan. Voor roken en alcohol is dit moment in groep 7/8 van de basisschool en klas 1 van het voortgezet onderwijs. Voor cannabis en harddrugs is dit moment in klas 2 van het voortgezet onderwijs.
- Extra aandacht besteden aan verantwoord en matig gebruik bij leerlingen van het Vmbo-p en jongens ouder dan 14 jaar, omdat zij vaker van experimenteren overgaan naar meer frequent en overmatig gebruik.
- Stimuleren van ouderparticipatie bij preventieactiviteiten, bijvoorbeeld via ouderavonden zoals wordt aangeboden in enkele lesprogramma's.

Colofon

In deze factsheet worden de belangrijkste resultaten uit het rapport "Roken, drinken, drugsgebruik en gokken onder scholieren in de regio Zuid-Holland West" gepresenteerd.

Voor meer informatie kunt u terecht bij:

GGD Zuid-Holland West
Afdeling Gezondheidsbevordering/epidemiologie
Postbus 6080
2702 AB Zoetermeer
tel: 079 3430888
info@ggdzhw.nl
www.ggdzhw.nl